

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра дитячої хірургії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор з наукової роботи
проф. Наконечний А.Й.

«10» вересня 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Невідкладна хірургія дитячого віку»

(курс за вибором)

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії (PhD)

галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальності 228 Педіатрія

Обговорено й ухвалено
на методичному засіданні кафедри
дитячої хірургії

Протокол № 1
від «31» 08 2020 р.

Завідувач кафедри
доц. Кузик А.С.

Затверджено
профільною методичною комісією
ФПДО

Протокол № 2
від «10» вересня 2020 р.

Голова профільної методичної комісії,
доц. Січкоріз О.Є.

Робоча навчальна програма з дисципліни за вибором «Невідкладна хірургія дитячого віку» підготовки докторів філософії за спеціальністю «Педіатрія», спеціалізацією «Дитяча хірургія» складена:

Кузиком А.С., завідувачем кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Наконечним А.Й., професором кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктором медичних наук

Кулик О.М., професором кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктором медичних наук

Переясловом А.Й., професором кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктором медичних наук

Дацом Р.І., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Никифорук О.М., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Гижою Л.Ю., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Наконечним Р.А., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Федусь В.П., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Кенсом К.А., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Сільвестер І.М., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом медичних наук

Колівощкою Ю.В., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Опікан Н.М., асистентом кафедри дитячої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Рецензенти:

Кобза І.І., завідувач кафедри хірургії № 2 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор.

Лукавецький О.В., завідувач кафедри хірургії № 1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни за вибором «Невідкладна хірургія дитячого віку» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації - доктора філософії; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальності – 228 «Педіатрія»; спеціалізація «Дитяча хірургія» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих начальних закладах» (23 березня 2016 року, №261), «Освітньо-наукової програми доктора філософії (Ph.D.)» (Протокол №7 - ВР від 29.06.2016 ЛНМУ імені Данила Галицького); «Робочої навчальної програми», затвердженої 21.02.2019 року; Наказу МОН України від 01.10.2019 року № 1254 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації та розрахована на **3 кредити ECTS**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є невідкладна хірургія дитячого віку

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни за вибором «Невідкладна хірургія дитячого віку» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань із цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в дитячій хірургії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

— *знати:*

- анатомічно-функціональні особливості дитячого організму;
- визначення нозологій в дитячій хірургії;
- етіологію, патогенез виникнення та розвитку хірургічної патології;
- клінічні прояви хірургічних захворювань;
- диференціально-діагностичні ознаки хірургічних захворювань;
- можливі ускладнення при невідкладній хірургічній патології у дітей;
- методики та стандартні схеми опитування, фізикального обстеження дітей різного віку;
- етапи та методи обстеження дітей з хірургічною патологією;
- основні інструментальні методи дослідження в дитячій хірургії (ультрасонографія, рентгенографія, езофіброгастродуоденоскопія, колоноскопія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія);
- можливі зміни при лабораторних та інструментальних методах обстежень, які спостерігаються при невідкладних хірургічних захворюваннях у дітей різного віку;
- невідкладні стани в клініці дитячої хірургії та етапи надання екстреної медичної допомоги дитині з хірургічною патологією;
- алгоритм обстеження пацієнтів з невідкладною хірургічною патологією зі складанням історії хвороби, встановленням клінічного діагнозу;
- сучасні напрямки та алгоритми лікування хірургічних захворювань у дітей;

- нормативні документи для ведення медичної документації пацієнта з хірургічною патологією.
- **вміти:**
  - визначати причинні фактори, механізми патофізіологічних змін при дитячій хірургічній патології, стадії розвитку, клінічні прояви;
  - збирати медичну інформацію про стан пацієнта
  - проводити фізикальне обстеження дітей з хірургічною патологією;
  - шляхом логічного аналізу та обґрунтування отриманих клінічно-параклінічних даних встановити попередній та клінічний діагноз;
  - призначити лабораторні та інструментальні методи досліджень для підтвердження діагнозу;
  - інтерпретувати результати об'єктивного обстеження, лабораторних та інструментальних досліджень;
  - провести диференційну діагностику;
  - прогнозувати виникнення можливих ускладнень;
  - визначати тактику ведення дитини з хірургічною патологією та надання екстреної медичної допомоги;
  - обрати тактику лікування в дитячій хірургії;
  - діагностувати невідкладні стани;
  - виконувати медичні маніпуляції;
  - надавати екстрену медичну допомогу;
  - вести медичну документацію;
  - опрацювати та аналізувати державну, соціальну та медичну інформацію;
  - діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних *компетентностей та програмних результатів навчання*:

1. Інтегральна компетентність: здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини за спеціальністю «дитяча хірургія», організувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.

2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК2. Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.

ЗК3. Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.

ЗК4. Здатність спілкуватись і взаємодіяти в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.

ЗК5. Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати й ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.

ЗК6. Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.

ЗК7. Здатність до опрацювання, аналізу, узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною й іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.

ЗК8. Здатність працювати в команді, організовувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.

3. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність аналізувати, відтворювати, інтерпретувати та використовувати в практичній, науково-дослідницькій та освітній діяльності знання сучасного стану проблем та досягнень в галузі дитячої хірургії, основних концепцій, теорій, гіпотез щодо розвитку, перебігу та лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проектами в галузі дитячої хірургії, формулювати мету, зміст та новизну дослідження.

ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі дитячої хірургії, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції щодо розвитку, перебігу, прогнозування наслідків та лікування невідкладних хірургічних захворювань дитячого віку.

ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження (опитування, огляду, спеціального клінічного обстеження, визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень дітей з невідкладною хірургічною патологією) відповідно до поставленої мети, завдань та очікуваних результатів.

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати й узагальнювати результати роботи з профільними пацієнтами, дані власних наукових досліджень дітей з невідкладною хірургічною патологією, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності й авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання з питань дитячої хірургії в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом «дитяча хірургія».

ФК7. Здатність представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК8. Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному та освітньому

середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію професійною іноземною мовою.

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Безперервно самовдосконалюватись та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння дитячої хірургії в науковій, фаховій та освітній діяльності.

ПРН 2. Використовувати набуті концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного виконання наукового дослідження в галузі дитячої хірургії.

ПРН 3. Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати клінічну та наукову інформацію стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 4. Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми щодо діагностики і лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.

ПРН 5. Продувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції в галузі дитячої хірургії з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.

ПРН 6. Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати, систематизувати клінічні та наукові дані стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 7. Розробляти дизайн і план власного дослідження за фахом «Дитяча хірургія» на основі самостійно сформульованих мети і завдань.

ПРН 8. Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 9. Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування дітей з невідкладною хірургічною патологією.

ПРН 10. Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання щодо хірургічних захворювань у дітей в практичній діяльності й освітньому процесі.

ПРН 11. Презентувати у науковому та освітньому фаховому співтоваристві результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формах, державною та іноземною мовою, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 14. Організувати та управляти освітнім процесом в межах обраної медичної спеціалізації, оцінювати його ефективність, виявляти та усувати педагогічні проблеми.

ПРН 15. Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.

ПРН 16. Дотримуватися принципів наукової етики у роботі з невідкладною хірургічною патологією дитячого віку.

ПРН 17. Використовувати принципи академічної доброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них					Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Лекцій (год)	Практ. (год)	Семін. (год)	Самост. робота (год)		
Невідкладна хірургія дитячого віку	3 кредити / 90 год	8	28	8	46	за вибором аспіранта/ів	залік

Очна форма навчання (денна, вечірня)

Розділ	Назва теми	Години	Вид заняття (години)			
			лекції	практичні заняття	семінари	самостійна робота
1	2	4	5	6	7	8
1.	Абдомінальна хірургія	60	4	18	4	34
2.	Торакальна хірургія.	15	2	4	2	7
3.	Гінекологія	15	2	6	2	5
Разом		90	8	28	8	46

4. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план лекцій

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Гнійно-запальні захворювання органів черевної порожнини у дітей.	2
2.	Гостра кишкова непрохідність у дітей.	2
3.	Невідкладні стани в торакальній хірургії.	2
4.	Невідкладні стани в дитячій та підлітковій гінекології.	2
Разом		8

Тематичний план практичних занять

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Гострий апендицит у дітей.	3
2.	Перитоніти у дітей. Перитоніти новонароджених.	3
3.	Странгуляційна кишкова непрохідність.	3
4.	Обтураційна кишкова непрохідність	3

5.	Інвагінація кишківника.	3
6.	Ускладнення виразкової хвороби шлунка та 12-ти палої кишки.	3
7.	Сторонні тіла дихальних шляхів та стравоходу. Опіки стравоходу.	2
8.	Пневмоторакс.	2
9.	Заворот придатків матки.	2
10.	Апоплексія яйника.	2
11.	Залік.	2
Разом		28

Тематичний план семінарських занять
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Травми органів черевної порожнини.	2
2.	Травми органів грудної клітки.	2
3.	Кровотечі ШКТ у дітей.	2
4.	Кисти яйника та їх ускладнення.	2
Разом		8

Тематичний план самостійної роботи
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Особливості перебігу, діагностики та лікування апендициту у дітей раннього віку.	5
2.	Ускладнення дивертикула Меккеля у дітей.	5
3.	Гострий холецистит.	5
4.	Гострий панкреатит.	5
5.	Защемлені грижі у дітей.	5
6.	Сторонні тіла шлунково-кишкового тракту.	5
7.	Синдром портальної гіпертензії	4
8.	Деструктивна пневмонія у дітей.	3
9.	Медіастиніти у дітей.	2
10.	Ускладнення параоваріальної кисти та гідатиди маткової труби.	3
11.	Атрезія гімена та вагіни. Гематокольпос, гематометра.	2
Разом		46

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Видами навчальної діяльності аспірантів згідно з навчальним планом є:

- а) лекції,
- б) практичні заняття,
- в) семінарські заняття,
- г) самостійна робота аспірантів (СРА).

Практичні та семінарські заняття передбачають:

- 1) проведення аспірантами об'єктивного обстеження здорової дитини;

- 2) обстеження аспірантами дітей з хірургічною патологією;
- 3) виявлення симптомів і синдромів, які спостерігаються при хірургічних захворюваннях;
- 4) постановку попереднього та клінічного діагнозу;
- 5) проведення диференційного діагнозу різних хірургічних захворювань, які зумовлюють невідкладні стани у пацієнтів дитячого віку;
- 6) надання догоспітальної допомоги дітям з хірургічною патологією;
- 7) призначення сучасного лікування дітей з хірургічними захворюваннями;
- 8) вирішення ситуаційних клінічних задач, задач за типом ліцензійного іспиту «Крок-3» і тестових завдань.

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- в) розв'язання типових ситуаційних задач;
- д) контроль практичних навичок;

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставлення традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на практичному занятті: оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань; оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань; оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань; оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань; На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, з використанням навчальної платформи Misa, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125
4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121
4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше 3	Недостатньо
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135		

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до 120 балів	3
Нижче 120 балів	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АСПІРАНТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Клінічна картина гострого апендициту у дітей.
2. Особливості перебігу гострого апендициту у дітей раннього віку.
3. Симптоми гострого апендициту у дітей старшого віку. Симптоми подразнення очеревини.
4. Анатомічні особливості апендикса, його будова, функції та варіації клінічної картини його запалення в залежності від локалізації.

5. Алгоритм діагностики гострого апендициту у дітей. Сучасні неінвазивні та малоінвазивні методи.
6. Класифікація та диференційна діагностика різних форм гострого апендициту у дітей.
7. Ускладнення гострого апендициту. Клінічна картина перитоніту.
8. Відкрита апендиктомія. Хід операції.
9. Особливості та переваги лапароскопічної апендектомії.
10. Дивертикул Меккеля. Клінічний перебіг. Лікування.
11. Особливості перитоніту у новонароджених.
12. Ультрасонографічні ознаки гострого апендициту та перитоніту у дітей.
13. Класифікація набуті кишкової непрохідності у дітей.
14. Види механічної кишкової непрохідності.
15. Симптоматика інвагінації. Діагностичні методи у дітей.
16. Структурні елементи інвагінату. Механізм утворення інвагінату у дітей.
17. Консервативне лікування інвагінації та показання.
18. Клінічні критерії ефективності дезінвагінації.
19. Оперативне лікування інвагінації у дітей.
20. Диференційна діагностика різних форм кишкової непрохідності дитячого віку.
21. Рентгенологічні ознаки інвагінації, странгуляції та обтурації кишківника.
22. Етіологічні фактори та патогенез розвитку странгуляційної кишкової непрохідності у дітей.
23. Клінічна картина странгуляції кишківника у дітей.
24. Причини виникнення обтураційної кишкової непрохідності дитячого віку.
25. Діагностичні критерії обтураційної кишкової непрохідності у дітей.
26. Види хірургічного лікування обтураційної кишкової непрохідності у дітей.
27. Види ургентних гінекологічних захворювань у практиці дитячого хірурга.
28. Диференційна діагностика апоплексії яйника з іншими захворюваннями гострого живота у дітей.
29. Методи обстеження апоплексії яйника у дівчаток.
30. Критерії ефективності консервативного лікування і покази до лапароскопії при апоплексії яйника у дівчаток.
31. Клінічна картина та діагностичні критерії перекруту кісти яйника у дівчат.
32. Алгоритм лікування перекруту кісти яйника в дитячій хірургії.
33. Закрита травма органів черевної порожнини у дітей. Основні етіологічні фактори.
34. Класифікація тупої травми паренхіматозних органів черевної порожнини у дітей.
35. Класифікація тупої травми порожнистих органів черевної порожнини у дітей.
36. Клінічна картина травматичного ушкодження селезінки.
37. Основні клінічні симптоми травми печінки.
38. Клінічні симптоми тупої травми підшлункової залози.
39. Клінічні ознаки внутрішньої кровотечі при закритій травмі органів черевної порожнини.
40. Діагностична цінність лабораторних методів при тупій травмі органів черевної порожнини.
41. Види ушкоджень паренхіматозних та порожнистих органів черевної порожнини.
42. Критерії ефективності консервативного лікування закритої травми живота у дітей.
43. Переваги та показання до лапароскопічних втручань при закритій травмі органів черевної порожнини у дітей.
44. Клінічна картина та види пошкоджень порожнистих органів черевної порожнини. Лікування.
45. Клінічна картина та види пошкоджень органів сечовидільної системи у дітей. Лікувальна тактика.
46. Поняття про травматичний шок.
47. Клінічні ознаки ступеня крововтрати у дітей.
48. Основні клінічні прояви кровотеч із верхніх та нижніх відділів травної системи у дітей.

49. Лікувальна тактика в залежності від локалізації вогнища кровотечі. Методи зупинки кровотеч.
50. Етіологія та патогенез розвитку травматичного пневмотораксу у дітей.
51. Класифікація пневмотораксу.
52. Методи обстеження і діагностичні критерії визначення тактики лікування при пневмотораксі.

8. ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку: навч.-метод. Посібник; за заг. ред. В. І. Сушка.— Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. - 344 с.
2. Баиров Г А. Детская травматология / Г. А.Баиров.— СПб. : Питер, 2000.
3. Баиров Г.А. Срочная хирургия детей / Г. А.Баиров. — СПб. : Питер, 1997.
4. Библиук Й.І., Библиук Ю.Й. Хірургія дитячого віку. - Івано-Франківськ: мед. Академія, 2006. 377 с.
5. Грона В. М. Курс лекцій з дитячої хірургії :навч. посібник / В. М. Грона. - Донецьк, 2007. — 265 с.
6. Диагностика, лечение и клиническое прогнозирование осложненного течения острой хирургической патологии живота у детей / В. З. Москален-ко, О. П. Минцер, С. В. Веселый, А. А. Лосицкий.— Севастополь : Вебер, 2003. — 282 с.
7. Дронов А.Ф. Хирургические заболевания крови у детей / А. Ф. Дронов. — М., 1999.9. ИсаковЮ. Ф. Хирургические болезни у детей / Ю. Ф. Исаков. — М., 1998.
8. Сучасні технології в діагностиці та визначенні лікувальної тактики у дітей із закритою травмою паренхіматозних органів черевної порожнини: дис. канд. мед. наук : 14.01.09 / Кориневська І.М.; Львів. нац. мед. ун-т ім. Данила Галицького. - Л., 2010. - 131 арк. : рис., табл. - Бібліогр.: арк. 113-131.
9. Кривченя Д.Ю., Лисак С.В., Плотников О.М. Хірургічні захворювання у дітей. Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації. Вінниця: Нова Книга, 2008. 256 с.
10. Куликова Т.Н., Глыбочко П.В. Атлас по детской урологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 160 с.
11. Лапароскопічна хірургія в педіатрії: навч.-практ. посібник / П. С. Русак, О. А. Данилов,Ю. П. Кукуруза, В. Ф. Рибальченко. — Житомир ;К. : Косенко, 2006. — 128 с.
12. Москаленко В. З. Редкие случаи в практике детского хирурга / В. З. Москаленко, И. П. Жури-ло, В. К. Литовка.
13. Пугачев А.Г. Детская урология : учебник. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 840 с.
14. Хірургія дитячого віку: підручник / В.І. Сушко, Д.Ю. Кривченя, О.А. Данілов, В.А. Дігтяр [та ін.]; за ред. В.І. Сушка, Д.Ю. Кривчені. – 2-е вид., перероб. і доп. К.: Медицина, 2009. 800 с.

Допоміжна література:

1. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 1. 384 с.
2. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 2. 392 с.
3. Ашкрафт К.У., Холдер Т.М. Детская хирургия. СПб.: Хартфорд, 1996. Т. 3. 394 с.
4. Детская хирургия: национальное руководство / под ред. Ю.Ф. Исакова, А.Ф. Дронова. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 1168 с.
5. Детская хирургия: клинические разборы / Под ред. проф. А.В. Гераськина. М. : ГЭОТАР-Медиа, 2011. 216 с.

6. Лапароскопическая хирургия: атлас / под ред. Т.Н. Паппаса и др.; пер. с англ. под ред. С.С. Харнаса. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. 388 с.
7. Пури П., Гольварт М. Атлас детской оперативной хирургии. МЕДпрес-информ, 2009. – 648с.
8. Хирургия детского возраста: учебник / В.И. Сушко, Д.Ю. Кривчени, В.А. Дегтярь и др.; под ред. В.И. Сушко, Д.Ю. Кривчени. К.: Медицина, 2015. 568 с.
9. Mattei P. Fundamentals of Pediatric Surgery / P. Mattei. Springer, 2011. 956 p.
10. Operative pediatric surgery. 2nd edition / Edited by M.M. Ziegler, R.G. Azizkhan, D. von Allmen, T.R. Weber. McGraw-Hill Education, 2014. 1397 p.
11. Operative pediatric surgery. Seventh edition / Edited by L. Spitz and A.G. Coran. CRC Press, 2013. 1134 p.
12. Pediatric Surgery. V. 2. Seventh edition / Arnold G. Coran, A. Caldamone, N. Scott Adzick [etal.]. Elsevier, 2012. 848 p.

Інформаційні ресурси:

1. Міністерство охорони здоров'я - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. UpToDate – <http://www.uptodate.com/home>
3. Access Medicine - <http://accessmedicine.mhmedical.com>
4. PubMed - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>
5. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»
6. <http://medicallaw.org.ua/vidavnictvo/medychne-pravo/> – науково-практичний журнал «Медичне право»
7. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
8. <http://www.nplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України.
9. <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.
10. Medscape eMedicine - https://emedicine.medscape.com/pediatrics_surgery
11. American Pediatric Surgical Association - <https://eapsa.org/>
12. European paediatric surgeon association - <http://www.eupsa.info/>
13. European Society of Paediatric Endoscopic Surgeons - <https://www.espes.eu/>